

Anahtar teslimi götürü bedel ihalelerde ise gerek bu işlere ilişkin tip sözleşmede söz konusu revize birim fiyata ilişkin hükme yer verilmemesinden dolayı ve gerekse de sözleşmeye konu olan iş kapsamında miktarlar ve birim fiyatlar belirlenmediği için revize fiyat uygulaması yapmak mümkün değildir.

Anahtar teslimi götürü bedel ihalelerde revize birim fiyat

Kamu İdaresi Türü	Belediyeler ve Bağlı İdareler
Yılı	2018
Dairesi	3
Karar No	359
İlam No	118
Tutanak Tarihi	18.3.2020
Kararın Konusu	İhale Mevzuatı ile İlgili Kararlar

Revize Birim Fiyat

Karma sözleşme ile imza altına alınan ve A.Ş. ve A.Ş. Adi Ortaklığı yükleniminde gerçekleştirilen ihale kayıt numaralı “..... Yapım İşi”nde, poz numaralı iş kalemine ilişkin revize birim fiyat hesaplanırken, ilgili formülde “sözleşme bedeli” olarak birim fiyatlı tutar toplamı yerine karma sözleşmenin toplam tutarının esas alınması sonucu TL tutarında kamu zararına sebebiyet verildiği iddiasıyla ilgili olarak dosyada mevcut bilgi ve belgeler değerlendirilmiştir.

05.01.2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun “Sözleşme türleri” başlıklı 6 ncı maddesinde, karma sözleşme; iş kalemlerinin bir kısmı için anahtar teslimi götürü bedel, bir kısmı için birim fiyat teklif alma yöntemi birlikte uygulanarak gerçekleştirilen yapım işi ihaleleri sonucunda imzalanan sözleşme olarak tanımlanmıştır. Büyükşehir Belediyesi yukarıda bahsi geçen kayıt numaralı ihaleyi bu sözleşme türünde gerçekleştirmiştir. Söz konusu sözleşmenin “Sözleşme türü ve bedeli” başlıklı 6 ncı maddesinde, sözleşmenin TL’lik birim fiyatlı teklif ile TL’lik anahtar teslim götürü bedel teklif toplamı olan TL üzerinden imza altına alınan bir karma sözleşme olduğu belirtilmiştir.

İşe ilişkin sözleşmenin “İşin birim fiyat ile yapılan kısmındaki iş kalemi miktarının değişmesi” başlıklı 28.2 nci maddesinde “Sözleşme eki birim fiyat teklif cetvelinde yer alan her hangi bir iş kaleminin miktarında, işin devamı sırasında % 20’yi aşan artışın meydana gelmesi ve toplam artışın aynı zamanda sözleşme bedelinin yüzde 1’ini geçmesi halinde, artışın sözleşme bedeli içindeki payı nispetinde ilgili iş kalemine ait birim fiyat aşağıda gösterildiği şekilde revize edilir ve bu iş kaleminin yüzde yirmi artışı aşan kısmına revize birim fiyat üzerinden ödeme yapılır.

$$R = F \times [1 - (A \times F) / S]$$

S = Sözleşme bedeli (TL),

F = İş kaleminin sözleşme birim fiyatı (TL / ...),

A = İş kaleminde meydana gelen artış miktarı (Adet, mt, m2 vb.),

R = Revize birim fiyat (TL /...)” denilmektedir.

Söz konusu hükme göre revize birim fiyat uygulanabilmesinin ilk ve en önemli şartı, yapım işinin birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilip sözleşmeye bağlanmış olmasıdır. Kaldı ki bu düzenlemenin amacı istisnai olarak ön veya kesin proje üzerinden birim fiyat ile ihale edilmek durumunda kalınan yapım işlerinde (Kural olarak yapım işlerinin anahtar teslim götürü bedel olarak ihale edilmesi zorunludur. [4734/62-1(c)]) , iş kalemlerinin miktarlarında oluşabilecek ciddi artışların, idareye olan riskini fiyat etkisi ile azaltmaktır. Başka bir ifadeyle bu hüküm, sözleşme bedeli ve miktarı belli olan bir iş kaleminin miktarında, işin yapımı esnasında belli bir orandan fazla artışın olmaması için caydırıcı bir faktör olarak tanzim edilmiştir. Yine revize birim fiyat uygulamasındaki temel mantığın, iş kalemlerinin miktarlarının beklenenden çok artması halinde, yüklenicinin bu iş kaleminden elde edeceği karın aşağı çekilmesini ve devletin bu süreçten olumsuz etkilenmesinin bir nebze önüne geçilmesini sağlamak olduğu söylenebilir. Böylece yukarıdaki formül neticesinde ortaya çıkan revize fiyat, teklif birim fiyattan daima daha düşük olacaktır.

Yukarıdaki paragraf çerçevesinde, sorgu konusu poz numaralı iş kalemi incelendiğinde, ihale dokümanında m³ yapılması öngörülen bu iş kaleminin yirminci hakediş itibari ile 38 kat artarak m³ olarak gerçekleşmiş olduğu görülmüştür. Yine bu iş kalemi için yaklaşık maliyet sürecinde TL birim fiyatın öngörülmüş olduğu ve fakat

yüklenicinin ilgili kalem için yaklaşık maliyetteki tahmini birim fiyatın 3 katı olan TL teklifte bulunduğu da görülmüştür. İşte revize birim fiyat uygulaması, bir iş kaleminde 38 kat gibi yüksek miktarda artışın yaşandığı bu gibi durumlarda, zaten yaklaşık maliyete nispeten 3 kat yüksek birim fiyat teklif etmiş örneğimizdeki yüklenicinin karını ve dolayısı ile kamunun burada uğrayacağı zararı azaltmayı amaçlamaktadır. Ancak yukarıda da ifade edildiği gibi bu uygulama yalnızca birim fiyatlı işlerde hayata geçirilebilecektir.

Anahtar teslimi götürü bedel işlerde ise gerek bu işlere ilişkin tip sözleşmede söz konusu revize birim fiyata ilişkin hükme yer verilmemesinden dolayı ve gerekse de sözleşmeye konu olan iş kapsamında miktarlar ve birim fiyatlar belirlenmediği için revize fiyat uygulaması yapmak mümkün değildir.

Yine yapım işleri genel şartnamesinin muhtelif maddelerinde karma sözleşmelerin birim fiyat teklif alınan iş kısımlarında birim fiyat sözleşmelere uygulanan hükümlerin, anahtar teslimi götürü bedel yapılan iş kısımlarında ise anahtar teslim götürü bedel sözleşmeler için belirtilen esasların uygulanacağına ilişkin hükümler mevcuttur.

Yukarıda açıklanan nedenler ve karma sözleşmenin içerisindeki birim fiyat teklif alınan iş kısımlarına ait tutarın ve dolayısı ile “birim fiyat sözleşme” tutarının belirli olmasından dolayı, revize birim fiyat formülünde yer alan “S= Sözleşme bedeli” nin TL olarak esas alınması gerekmektedir. Söz konusu tutar TL olarak ele alındığında, revize birim fiyat uygulamasına konu olması mümkün olmayan TL’lik anahtar teslim götürü bedel teklif tutarı da formüle dahil edilmiş olunmakta ve revize birim fiyatlar olması gerekenden ciddi anlamda yüksek çıkmaktadır. Bu sebepten götürü yükleniciden yapılan kesinti tutarı yirminci hakediş itibari ile %33 (..... TL) oranında azalmıştır.

Diğer taraftan idare, 18 inci hakedişe kadar sorgu konusu doğrultusunda, revize birim fiyat formülündeki sözleşme bedeli olarak, birim fiyatlı işler tutarını (..... TL) esas almıştır. Ancak idare, 19 ve 20 nci hakedişlerde, nedeni anlaşılamayan bir şekilde, revize birim fiyat hesabında karma sözleşmenin toplam tutarını esas almaya başlamış ve revize birim fiyat uygulamasının kümülatif şekilde eski işlemleri yok sayarak ilerlemesinden dolayı tüm hakedişlerde TL'nin esas alınmasına sebep olmuş ve yükleniciden fazla kestiğini düşündüğü tutarları yükleniciye 19 no'lu hakediş ile geri ödemiştir.

Bu itibarla, sözleşme bedeli olarak birim fiyat sözleşme tutarı olan TL yerine anahtar teslim götürü bedel sözleşme kısmını da içeren toplam sözleşme bedeli olan TL'nin revize birim fiyatın belirlenmesinde dikkate alınması neticesinde ortaya çıkan TL'lik kamu zararı ile ilgili olarak, sorgu konusu pozunun 21 ve 23 no'lu ara hakedişlerdeki 'Metraj İcmali (Yeşil Defter)'nde belirtilen eksilmelerden dolayı, 26 no'lu ara hakediş revize birim fiyat kesintisi hesabında söz konusu pozun Toplam Hakediş Miktarının (HM) sorguya esas alınan m³'den m³'e düşüldüğü, bu doğrultuda hesaplanan TL'lik kümülatif revize birim fiyat kesintisi tutarının, tarihli ve 26 no'lu ara hakedişe ait tahakkuk tutarından düşüldüğü ve tarihli ve no'lu Ödeme Emri belgesinde hesaba katıldığı anlaşıldığından TL tutarındaki kamu zararı için ilişilecek husus kalmadığına, tahsilatın ilamda gösterilmesine,

6085 sayılı Sayıştay Kanununun 55 inci maddesi uyarınca ilamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oy birliğiyle, karar verildi.